

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ДІАСПОРИ В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ

Віта **Анатоліївна** **Андрєєва**

<https://orcid.org/0000-0002-6357-3063>

ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК», м. Київ, Україна
К.е.н., доцент, доцент кафедри
теоретичної та прикладної економіки

Софія **Ігорівна** **Венгринович**

студентка 2 курсу спеціальність
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» фахового коледжу
Університету «КРОК»

***Анотація.** Тези присвячено підприємницькій та просвітницькій діяльності українців діаспори в Європі.*

Міграція - не нове явище в сучасній історії українського народу. Воно, звісно, не «вибухнуло» раптово із розпадом Радянського Союзу, як іноді інтерпретується в ЗМІ.

Питаннями сучасної української еміграції почали займатися в Інституті народознавства НАН України. Група вчених сектору етносоціальних досліджень Інституту разом з Міжнародним Благодійним Фондом «Карітас України» проводить дослідження нинішньої української трудової міграції у країнах Європейського Союзу.

Видано ряд цінних праць, в яких проаналізовано соціологічно-статистичний аспект проблеми, правове регулювання міграційних процесів як в Україні, так і в Європейському Союзі, становлення спільнот Української Греко-Католицької Церкви та ін.

За останні 25 років на політичній арені роль діаспори помітно зросла. Причин є багато, серед яких слід назвати:

- геополітичні зміни, в тому числі й ті, що були зумовлені крахом комуністичної системи, що привело до виникнення нових країн на політичній карті світу;

- політику полікультурності, яка активно впроваджується в тих країнах, де живе багато іммігрантів;

- новітні комунікаційні технології, що суттєво покращили здатність мобілізуватися і сьогодні є потужним засобом спільного згуртування.

Країни Центрально-Східної Європи, насамперед, Чехословаччина, Польща, Німеччина, Австрія та вільне місто Данціг (сучасний Гданськ, Польща) стали найбільшими центрами концентрації українських мігрантів.

В цих країнах зосереджені військові, цивільні, політичні, наукові, освітні, культурні осередки українських емігрантів.

Чехословаччина стала також важливим центром зародження та поширення українського молодіжного руху на еміграції. Варто зазначити, що молодіжні організації були засновані та діяли в усіх європейських країнах перебування української еміграції. Проте, найбільші координуючі осередки та союзи молодіжного руху все ж знаходились в ЧСР. Так, тут протягом міжвоєнного періоду діяли Центральний союз українського студентства (ЦеСУС), Союз українського сокілства за кордоном та Союз українських пластунів-емігрантів в ЧСР.

Таким чином, можна умовно виділити в молодіжному русі три основні складові: Пласт, студентство, сокілство. Переважна більшість української молоді становила вікову категорію людей 20 – 30 років, які здобували вищу освіту. До Пласту входили як підлітки (хоча їх частка була незначною), так і 20-літні юнаки та дівчата. Натомість, до Союзу українського сокілства за кордоном та його споріднених організацій могли належати люди будь-якого віку, більшість з яких становили студенти або ж молодь, що вже завершила навчання [1].

Українські громади, в яких гуртуються українці, яких за офіційними даними мешкає більше 7 млн. є у всіх Європейських країнах. Вони прагнуть до активно-розмаїтого життя, організовуючи культурно-мистецькі події та заходи.

Щотижневе сучасне видання української меншини в Польщі – це «Наше слово» («Nasze Słowo»), яке виходить українською мовою, що з'явилося на хвилі політичної відлиги в середині 50-х років як останній із часописів українців.

Двомовна група українців в Італії видає «Українську газету», присвячену життю діаспори на Апенінах. Найдавнішим та найповажнішим серед

друкованих українських видань в Італії є часопис «До Світла», що виходить за сприяння Української греко-католицької церкви та надає читачам духовну підтримку [2].

У Франції розвинулася видавнича справа українською і французькою мовами (видавництво Першої української друкарні при «Українському Слові» та французькою мовою (видавництво «Л'Ест Ероpeen»). «Прогресивні українці у Франції». Приватна група 12,7 тис. учасників. Випускався також бюлетень «Ешанж» (фр. Echanges) і, зокрема, регулярний місячник, потім двомісячник «Л'Ест Ероpeen» (фр. L'Est Européen).

«Європейський Українець» є першою періодичною газетою для українців в еміграції й виходить в Іспанії, Португалії, Італії, Франції, Греції, Німеччині, Польщі. Видавцем газети є група «Життя», головний редактор Богдан Хомин. На її сторінках публікується інформація про різні аспекти життя в Україні: економіку, політику, культуру, спорт; інтерв'ю з відомими людьми; присвячується достатньо уваги духовності, здоров'ю; ведеться дитяча сторінка; подаються поради психологів тощо.

Найбільш масовим і значущим для України міграційним потоком є трудова міграція громадян за кордон. Завдяки отриманій за часів незалежності свободі пересування в умовах непростих економічних обставин, низьких заробітних плат робота за кордоном стала для багатьох українців стратегією виживання та підвищення добробуту своїх сімей. Вона є потужним соціальним амортизатором, чинником зменшення бідності, напруги на ринку праці, джерелом значних валютних надходжень, але, водночас, несе ризики втрати частини необхідного для розвитку країни трудового та інтелектуального потенціалу.

Перспективою для українських мігрантів з метою працевлаштування стали країни Європи.

Польща приваблює українців саме можливістю короткострокового легального працевлаштування, в яке не потрібно інвестувати свої кошти.

За даними соціологічної групи «Рейтинг», 34% українських трудових мігрантів працювали в Польщі на сільськогосподарських роботах, 32% – на будівництві чи ремонтних роботах, 8% виконували роботу по дому, 7% працювали в ресторанному бізнесі, 5% – у готелях, 4% – доглядали за людьми похилого віку, інвалідами; іншими видами діяльності займалися 3%, працювали у сфері послуг менше 3% опитаних [3].

Українська діаспора не є унікальним явищем. Вона вписується в загальну світову діаспорну та міграційну мозаїку з властивими для неї внутрішніми суперечностями, конфліктами різних еміграційних хвиль, трансформаційними та асиміляційними процесами. Проте на відміну від більшості країн світу, в нашій державі немає усвідомлення її важливості у державотворчих процесах. Проголошення незалежності нашої держави по суті мало б стати тим переломним моментом, який привів би до глибокого розуміння участі світового українства у справі розбудови України як демократичної європейської держави. Адже ця доленосна подія, послуговуючись математичним терміном, є точкою біфуркації, що веде до нових якісних змін не лише у внутрішній та зовнішній політиці, але у стратегії співпраці з українською діаспорою, яка є величезним ресурсом знань та можливостей.

Чеська Республіка (далі – ЧР) – традиційна країна скоріше еміграції, ніж імміграції, майже без іноземного населення протягом десятиліть (з моменту закінчення Другої світової війни і до початку 1990-х років), сьогодні перетворилася на одну з найпривабливіших країн для довгострокових і постійних іммігрантів в межах вельми важливого з геополітичної точки зору Центральноєвропейського посткомуністичного регіону.

Якщо у 2015 р. іноземці становили 4,4% її населення, то у 2019 р. – 5,6%, з найчисельнішою групою українців. Після перемоги «Оксамитової революції» (1989 р.) та утворення незалежної Чеської держави на тлі розпаду Чехословаччини (1993 р.) тут розпочалися глибокі трансформації суспільства та його глобалізація (вступ до НАТО (1999 р.), Європейського Союзу (2004 р.) та Шенгену (2007 р.)), що йшли паралельно зі змінами міграційних потоків [4].

Більшість українських мігрантів приїздить до ЧР в основному з економічних причин. Українські громадяни мають один із найвищих показників зайнятості з усіх громадян країн третього світу: близько 70% зареєстрованих у Чехії українців – економічно активні. Причому приблизно третина (29%) з них – самозайняті, а дві третини (71%) працюють за регулярним контрактом, найчастіше – у сфері послуг, будівництва, обробної промисловості та на сезонних роботах.

Висновок. Українська діаспора успішно функціонує на різних континентах, зокрема у країнах, котрі мають потужний вплив на формування міжнародного іміджу України, її геополітичне становище та можуть надати нашій державі необхідну підтримку. Саме на території цих країн українцям вдалося розбудувати потужну мережу соціально-економічних, громадсько-політичних, освітньо-наукових і культурно-мистецьких організацій, які самі

собою становлять вагому силу, здатну підтримати нашу державу і лобіювати її інтереси на світовій арені. Українська діаспора вже неодноразово доводила свою міць упродовж різних періодів історії.

Ключові слова

підприємницька діяльність, просвітницька діяльність, еміграція, діаспора.

Список літератури

1. Гуменюк О. Українські молодіжні організації в міжвоєнній Європі: типологізація та форми діяльності. Матеріали наук.-практ.конференції «Українська діаспора: проблеми дослідження», 2016 р. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21878/1/O_Humeniuk_Konf_27_09_2016_IFF.pdf
2. Представлення: Громадська організація «Україна-2050» (Виступ. Є. Чолія). URL: <https://ukraine-2050.org/новини-%2F-news/f/представлення-громадська-організація-«Україна-2050»>.
3. Україна-Польща: особливості трудової міграції. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=5043:ukrajina-polshcha-osoblivosti-trudovoji-migratsiji-v-umovakhpandemiji&catid=8&Itemid=350
4. Мотрук С. Міграція українців до Чеської республіки в умовах європейських інтеграційних процесів XXI ст. URL: <http://eustudies.history.knu.ua/uk/15-2020-motruk/>.